הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רמד

(כו) שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב עִמּוֹ יוֹם יוֹם, [ז]וְלֹא יַעֲשֶׂה הַמְּלָאכָה (כז) בְּבֵית יִשְׂרָאֵל. (כח) * [ח]וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹסֵר בְּשׁוֹכֵר אֵינוֹ יְהוּדִי לִזְמַן. הַגָּהּ: וְדַוְקָא שֶׁשָּׂכְרוֹ (כט) לִמְלָאכָה מְיֻחֶדֶת, כְּגוֹן בָּגֶד לָאֳרֹג אוֹ סֵפֶר לִכְתֹּב, אֲבָל כְּשֶׁשְּׂכָרוֹ (ל) לְכָל הַמְּלָאכוֹת שֶׁיִּצְטָרֵךְ תּוֹךְ זְמַן הַשְּׂכִירוּת, (מ) * לְכֵלִי עָלְמָא אָסוּר (בית יוסף (ד"ה ומ"ש)) * וְכֵמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר סוֹף סִימָן רמ"ז: ו [ט]יְהוּדִי הַקּוֹנֶה מָכָס (לא) וּמַשְׁכִּיר לוֹ אֵינוֹ יְהוּדִי לְקַבֵּל מָכָס בְּשַׁבָּת, מֻתָּר (לב) אִם הוּא (ט) [ט] בְּקִבָּלַת, דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹמֵר לוֹ לְכָשְׁתִּגְבֶּה מֵאָה דִינָרִים (לג) אֶתֵּן לְךָ כָּךְ וְכָךְ. הַגָּהּ: וְכֵן יוֹכַל לְהַשְׁכִּיר הַמָּכָס לְכָל

ז הָרַב הַמַּגִּיד שָׁם בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א (ט"ז). ח הָרַאֲב"ד שָׁם. ט מָרְדְּכִי פֶּרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת (סי' רמו) בְּשֵׁם רַבִּי מֵאִיר.

בַּאֵר הֵיטֵב

שֶׁאוֹסֵר הוּא הָרַאֲב"ד דְּסָבִירָא לֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל מְרוּיָח בְּמַה שֶּׁעוֹשֶׂה בְּשַׁבָּת, דְּשָׂמָא יִצְטָרֵךְ גַּם לְמָחָר לִכְתֹּב וְלֹא יוּכַל לַעֲשׂוֹת שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד: (מ) לְכֵלִי עָלְמָא אָסוּר. דְּקָרוֹב הַדָּבָר לְוַדַּאי שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְמָחָר לְמְלָאכָה אַחֶרֶת, וְאִם כֵּן מְרוּיָח יִשְׂרָאֵל בְּמְלָאכֶת הַנָּכְרִי בְּשַׁבָּת. מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק טז): ו (ט) בְּקִבָּלַת. דְּאָז שָׂרֵי מִדִּינָא. וְאַף עַל גַּב דְּיֵשׁ חִלּוּק בֵּין קַבָּלַת שְׂאֵין יִשְׂרָאֵל קוֹבֵעַ מְלַאכְתּוֹ לְאֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר רֵישׁ סִימָן רנ"ב (ס"ב), וּבְמָכָס קוֹבֵעַ לוֹ דַּוְקָא בְּשַׁבָּת, מִכָּל מָקוֹם שָׁרֵי מִשּׁוּם פְּסִידָא. וּמַהֲאי טַעְמָא שָׁרְינַן הָכָא אַף עַל גַּב דְּהָוֵי בְּפָרְהֶסְיָא. וְאֵין לוֹמַר לְמָה לֹא הִתִּירוּ נַמִּי בְּמָרְחָץ בְּסִימָן רמ"ג (ס"א) מִשּׁוּם פְּסִידָא, דְּהָא הִתִּירוּ אֶלָּא בְּהִפְסֵד גָּדוֹל, עַיֵּן טַ"ז (סק"ז). יְהוּדִי שֶׁשָּׂכַר הַמֶּלַח מֻתָּר בּוֹ וְהַבַּיִת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לֶאֱסֹר. וְכָתַב שֶׁהַתִּקּוּן הַמּוֹעִיל הוּא לְהַשְׂכִּיר הַכֹּל לְפוֹעֲלִים בְּעַד שְׂכִירוּתָם כָּךְ וְכָךְ לְטָרוֹת מֻשִׁי לְשָׁנָה כו' עַיֵּן שָׁם. וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ו) כָּתַב שֶׁכְּשׁוּרַ"ת זֶרַע

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(כו) שֶׁלֹּא יַחְשֹׁב עִמּוֹ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁלֹּא יְדַקְדֵּק עָלָיו אִם מְבַטֵּל אֵיזֶה יוֹם מִמְּלַאכְתּוֹ: (כז) בְּבֵית יִשְׂרָאֵל. דְּבָזֶה אֲפִלּוּ קַבָּלָנוּת גְּמוּרָה אָסוּר כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן רנ"ב (ס"ב): (כח) וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹסֵר. הוּא דַּעַת הָרַאֲב"ד (בהשגות שם), וְהַנָּה לְדַעַת הַטַּ"ז הַנַּ"ל נִיחָא בְּפִשְׁיטוּת טַעַם הָרַאֲב"ד, דְּסָבִירָא לֵיהּ דְּאַף שֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד עַל בְּטוּלוֹ מִכָּל מָקוֹם הֲרֵי הַיִּשְׂרָאֵל מְרוּיָח עַל יָדוֹ, וּלְדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם הַנַּ"ל גַּם כֵּן נִיחָא, דְּסָבִירָא לֵיהּ לְהָרַאֲב"ד דְּהַיִּשְׂרָאֵל מְרוּיָח בְּמַה שֶּׁעוֹשֶׂה בְּשַׁבָּת דְּשָׂמָא יִצְטָרֵךְ גַּם לְמָחָר לִכְתֹּב וְלֹא יוּכַל לַעֲשׂוֹת שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד: (כט) לִמְלָאכָה מְיֻחֶדֶת. דְּבָזֶה אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא יַגִּיעַ לַיִּשְׂרָאֵל רֶוַח עַל יְדֵי זֶה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּשַׁבָּת, כְּגוֹן שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ הַיִּשְׂרָאֵל אֲרִיגָה אוֹ כְּתִיבָה כָּל כָּךְ, (מ) אֲבָל אִם לְכָל הַמְּלָאכוֹת, קָרוֹב הַדָּבָר לְוַדַּאי שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְמָחָר מְלָאכָה אַחֶרֶת, וְאִם כֵּן מְרוּיַח הַיִּשְׂרָאֵל בְּמְלָאכֶת הָאֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת, וּלְכָךְ אֲפִלּוּ אִם לֹא יַחְשֹׁב עִמּוֹ יוֹם יוֹם אָסוּר: (ל) לְכָל הַמְּלָאכוֹת. וּמִטַּעַם זֶה יֵשׁ לְמִחוֹת בְּיַד הַשְּׁפָחוֹת כְּשֶׁעוֹשִׂין מְלֶאכֶת אֲדוֹנֵיהֶן בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ בְּשֶׁעוֹשִׂין שֶׁלֹּא בְּבֵית יִשְׂרָאֵל וְשֶׁלֹּא בְּצִוּוּי בַּעֲלֵיהֶן, דְּהָא הֵם שְׁכוֹרִין לְכָל הַמְּלָאכוֹת, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁעוֹשִׂין בְּבֵית יִשְׂרָאֵל דְּזֶה אָסוּר אֲפִלּוּ בְּשָׁכוּר לִמְלָאכָה מְיֻחֶדֶת וְכַנַּ"ל. וְעַיֵּן בְּט"ז סָעִיף קָטָן א' דְּמֵבִיא בְּשֵׁם רַבֵּנוּ שִׁמְחָה (הו"ד בהגהות מרדכי סי' תנב) דְּהוּא אוֹסֵר לְהַשְׁפָּחָה אֲפִלּוּ לַעֲשׂוֹת מְלֶאכֶת עַצְמָהּ בְּבֵית בַּעֲלָיהָ, וְהַטַּעַם מִפְּנֵי הָרוֹאִים שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מְלֶאכָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִיא עוֹשָׂה. וְהָאֲלִיָּה רַבָּה (ס"ק יא) הֵבִיא בְּשֵׁם סֵפֶר הַתְּרוּמָה (סי' רכב) דְּמְלֶאכֶת עַצְמָהּ מֻתָּר, וְדַעְתּוֹ שֶׁגַּם רַבֵּנוּ שִׁמְחָה מוֹדֶה לָזֶה עַיֵּן שָׁם בְּדִבְרָיו. וְהַפְּרִי מְגַדִּים (משז"ז סק"ב) יִשֵּׁב דִּבְרֵי הַטַּ"ז עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּסֵפֶר חַיֵּי אָדָם כְּלָל ס"ד (ס"ב) דְּלִתְקַן הַשְׁפָּחָה בְּגָדֶיהָ לִכְלֵי עָלְמָא מֻתָּר בְּבֵית בַּעַל הַבַּיִת, שֶׁהוּא נִכָּר שֶׁמְּלֶאכֶת עַצְמָהּ הִיא עוֹשָׂה, וְעַיֵּן שָׁם עוֹד מַה שֶּׁכָּתַב בְּעִנְיָן זֶה וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן ל"ה: ו (לא) וּמַשְׁכִּיר לוֹ אֵינוֹ יְהוּדִי. הַלָּשׁוֹן אֵינוֹ מְדֻיָּק, כִּי הַכַּוָּנָה הוּא שֶׁשּׂוֹכֵר אֶת הָאֵינוֹ יְהוּדִי [אַחֲרוֹנִים]: (לב) אִם הוּא בְּקִבָּלַת. דְּאָז שָׂרֵי מִדִּינָא כְּמוֹ בְּעוֹרוֹת לְעִבְדָן בְּרֵישׁ סִימָן רנ"ב (ס"ב) דְּמֻתָּר לִתֵּן לוֹ קֹדֶם שֶׁקִּיעַת הַחַמָּה אִם הוּא בְּקִבָּלַת, מִשּׁוּם דְּאַדַּעְתָּא דְּנָפְשֵׁיהּ קָעָבִיד, וְאַף עַל גַּב דְּאָסוּר שָׁם לְקַבֵּעַ לוֹ מְלַאכְתּוֹ בְּשַׁבָּת, וְעוֹד דְּהָוֵי מִילְתָא דְּפָרְהֶסְיָא שֶׁהֲעָסָק הָיָה יָדוּעַ לְכָל שֶׁהוּא שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּכְמוֹ שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה הָאֵינוֹ יְהוּדִי עַתָּה בְּבֵית יִשְׂרָאֵל דְּמֵי דְּאָסַר שָׁם, מִכָּל מָקוֹם הִתִּירוּ בָּזֶה מִשּׁוּם פְּסִידָא, דְּאָדָם בָּהוּל עַל מָמוֹנוֹ וְאִי לֹא שָׁרִית לֵיהּ אָתֵי לְגִבּוֹת בְּעַצְמוֹ וְיָבֹא לִידֵי אִיסּוּרָא דְּאוֹרַיְיתָא דְּשַׁמָּא יִכְתֹּב פִּיתְקָא כְּדֶרֶךְ הַמּוֹכְסִים [בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב המרדכי)]. [י]וּלְפִי זֶה מַשְׁמַע דִּבְמָכָס שֶׁאֵין כּוֹתְבִין כְּגוֹן אוֹתָן שֶׁלּוֹקְחִין מִינֵי מַאֲכָל בְּמָכָס, אָסוּר אֲפִלּוּ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, דְּלֹא יָבֹא לִידֵי אִסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא אֲפִלּוּ אִי לֹא שָׁרְינַן לֵיהּ. אֲבָל הַטַּ"ז (סק"ו) וּמַגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יז) (נג) מַסְקֵי דַּאֲפִלּוּ בְּאֹפֶן זֶה שָׁרְינַן עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי מִשּׁוּם פְּסִידָא. מִיהוּ בְּעַצְמוֹ אָסוּר לְקַבֵּל אַף הַמָּכָס שֶׁל מִינֵי מַאֲכָל אֲפִלּוּ אִם לֹא הוּבָא מִחוּץ לַתְּחוּם וְלֹא שַׁיָּךְ בּוֹ חֲשַׁשׁ צִידָה וּמִחְבָּר, מִשּׁוּם 'מִמְצוֹא חֶפְצְךָ' וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן ש"ו [אֶלָּיהָ רַבָּה (ס"ק יד)]. יְהוּדִי שֶׁשָּׂכַר בְּשׁוּל הַמֶּלַח מִן הַשַּׁר, (נג) מֻתָּר לְהַשְׁכִּיר לוֹ פּוֹעֲלִים בְּקִבָּלַת שֶׁאִם יַעֲשֶׂה לוֹ כָּךְ וְכָךְ מֶלַח יִתֵּן לוֹ כָּךְ וְכָךְ, וְאַף עַל פִּי שֶׁהַכֵּלִים וְהָעֵצִים הֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שָׂרֵי [וּבְלְבַד (לד) שֶׁלֹּא יָבִיאוּ עֵצִים מֵרְשׁוּת הַיִּשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּת, שֶׁכָּל קַבָּלָנוּת אֵינָהּ מֻתֶּרֶת אֶלָּא אִם כֵּן מִסַּר לָהֶם מֵעֶרֶב שַׁבָּת כָּל מַה שֶּׁרוֹצֶה לְמִסֹּר לְצָרְכּוֹ הַמְּלָאכָה וְיוֹצִיאוּם מֵרְשׁוּתוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת]. אֲבָל אֵין הַתֵּר לִשְׂכֹּר אֵינוֹ יְהוּדִי עַל שַׁבָּת וְחָדָשׁ, דְּמִכָּל מָקוֹם מְרוּיַח הַיִּשְׂרָאֵל בְּמְלַאכְתּוֹ, וְאֵין לוֹ הֶתֵּר אֶלָּא בְּקַבָּלָנוּת [חַיֵּי אָדָם (כלל ג סט"ז)]: (לג) אֶתֵּן לְךָ כָּךְ וְכָךְ. דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין מַזְכִּיר לוֹ יוֹם הַשַּׁבָּת כְּלָל, אֶלָּא בְּסָתָם אִם

בָּאוּר הַלָּכָה

ה * וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹסֵר. עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יב) שֶׁדַּעְתּוֹ לְהוֹרוֹת כְּהַדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה, [א]וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה טוֹב וְנָכוֹן לָצֵאת גַּם דַּעְתּוֹ, שֶׁכֵּן גַּם הַמַּגִּיד מִשְׁנֶה (פ"ו ה"י) נִשְׁאַר אָצְלוֹ דִּין שֶׁל הָרַמְבַּ"ם בְּצָרִיךְ עִיּוּן, וְגַם הַלְּבוּשׁ כָּתַב דְּמִסְתַּבֵּר דַּעַת הָרַאֲב"ד, אֶלָּא דְּמַשְׁמַע דִּלְבוּשׁ מִקְרֶשׁ פְּלוּגְתַּיְיהוּ כְּדַעַת הַטַּ"ז (סק"ה), וְנִרְאֶה דְּבְאֹפֶן שֶׁמְּיַרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סי"ק יד) לְכוֹלֵי עָלְמָא מֻתָּר לְדַעַת הַלְּבוּשׁ:

* לְכוֹלֵי עָלְמָא אָסוּר. הִנֵּה אַף שֶׁנִּרְשָׁם עַל זֶה בֵּית יוֹסֵף, הַמְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף גּוּפָא יִרְאֶה דְּלֹא פְּסִיקָא לֵיהּ בָּזֶה, רַק דַּעַת הָרַמְ"א בְּצַעְמוֹ כֵּן, וְכֵן כָּתַב בִּדְגוּל מַרְבָּבָה:

* וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר סוֹף סִימָן רמ"ז. הַיְינוּ בְּסָעִיף ו' שָׁם דְּאִם הָיָה שְׁכִיר שָׁנָה אָסוּר לְשָׁלְחוֹ עֶרֶב שַׁבָּת בְּאֶמְצַע, דְּאִם הָיָה מְחֻשָּׁב כְּקֻצָּץ, גַּם בְּעֶרֶב שַׁבָּת הָיָה מֻתָּר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם בְּסָעִיף א', וּמִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ מְיֻשָּׁב דְּאִם הָיָה חוֹשֵׁב הַמַּחְבֵּר דָּבָר זֶה לְלֹא קֻצָּץ, גַּם בְּרִבִיעִי וַחֲמִישִׁי הָיָה אָסוּר לְדַעְתּוֹ בְּסָעִיף א' עַיֵּן שָׁם, וְעַל כָּרְחֵךְ דְּהַשְׁלִיחָן עָרוּךְ מִסְתַּפֵּק בָּזֶה וְלָכֵן צָדַד לְהָקֵל עַל כָּל פָּנִים שֶׁלֹּא בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְסָמַךְ אַשִּׁיטַת הָרא"ש שָׁם (פ"א סי' לז), וּכְבָר הֵעִירוּ הָאַחֲרוֹנִים בָּזֶה:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בַּיִת אֲפָרִים חֵלֶק אֶבֶן הָעֵזֶר (סי' קו) מְבֹאָר בְּעִנְיָן זֶה בְּאֹרֶךְ: ו [ט] בְּקִבָּלַת. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב, וְכָתַב בְּפָנִים מְאִירוֹת חֵלֶק א' סִימָן ל"ח שׁוֹכְרֵי אוֹרְאנְדַ"ש קוֹזְנִיצ'ס מִן הַשַּׂר, דְּהַיְינוּ לְחָפֵר עָפָר וּלְהָתִיךְ מִמְּנוּ בְּרָזֶל, וְשׁוֹרְפִים וְצוֹרְפִים הָעָפָר בְּתַנּוּרִים־אֵשׁ תָּמִיד תּוּכַ"ד, וְכָתַב שֶׁלְּעִנְיָן הָעָפָר יֵשׁ הֶתֵּר בְּקִבָּלָנוּת, דְּהַיְינוּ מַעֲשֶׂה עֲגֻלּוֹת עָפָר אֲתֵן לָכֶם כָּךְ, אֲבָל בְּהַהֶתֵּךְ הָעָפָר אֵין הֶתֵּר אֶלָּא שֶׁיִּתְּמַכֵּר קֹדֶם שַׁבָּת לְאֵינוֹ יְהוּדִי כָּל חֲתִיכוֹת הַגְּדוֹלוֹת בְּסַךְ קָצוּב, וְהַפּוֹעֵל יַעֲשֶׂה לְעַצְמוֹ הַחֲתִיכוֹת הַקְּטַנּוֹת בְּשַׁבָּת (בְּפָרָעוֹן חוֹבוֹ), וּרְשׁוּת בְּיַד יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּקַּח אַחַר כָּךְ בְּפָרָעוֹן חוֹבוֹ הַחֲתִיכוֹת קְטַנּוֹת שֶׁרָאוּיִם לְמִכֹּר בְּשׁוּק, וְכֵן בְּהַחוּךְ זְכוּכִית בְּהוּ"ט יִמְכֹּר קֹדֶם שַׁבָּת כָּל מַה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּהוּ"ט, דְּאִז בְּדִידֵיהּ טָרַח, וְאַחַר שַׁבָּת יִקַּבֵּל יִשְׂרָאֵל הַזְּכוּכִית שֶׁעָשָׂה הַפּוֹעֵל בְּדִמֵּי הַמֶּכֶר עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּאִשֵּׁי הָרא"ש (סי' רמג ס"א) בְּשֵׁם נַחֲלַת לֵיהוֹשֻׁעַ (סי' יג), וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן רמ"ג סָעִיף קָטָן ג'. וְכָתַב בְּדִבּוּר שְׁמוּאֵל סִימָן קל"ב עַל בִּנְיַן פִּילְאטְוִוי, דְּהַיְינוּ חִבּוּר כֵּלִים וְגַלְגַּלִּים שֶׁהָאֻמָּנִים טוֹרְחִים וְשׁוֹזְרִים אֶת הַמֶּשִׁי, וּפוֹעֲלִים שְׂכִירִים מִתְעַסְּקִים

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) בשו"ע הרב (ס"ט) הביא רק דעת המתירים, ובקונטרס אחרון (סק"ו) כתב: השו"ע הביא סברת הרמב"ם בסתם וסברת הראב"ד בלשון מי שאומר, מכלל דסבירא ליה דהעיקר כהרמב"ם, ובפרט להקל בדברי סופרים. **ב)** ובשו"ע הרב (סי"ב) התיר ג"כ במכס של מיני אוכלים, והטעם דהוי שבות דשבות במקום מצוה (ועיין שענה"צ ס"ק לב).

עוֹן וְהֶדֶר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ו: הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רמד

הַשַּׁבָּתוֹת לְאֵינוֹ יְהוּדִי, (לד) וְהָאֵינוֹ יְהוּדִי יַקִּישׁ הָרֵוַח שֶׁל שַׁבָּתוֹת לְעַצְמוֹ, וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁיֹּאמְרוּ לְצָרְפָךְ יִשְׂרָאֵל הוּא עוֹשֶׂה, *דְּבִמְקוֹם פְּסֵידָא כְּהַאי גַּוְנָא (לה) לֹא חָשְׁשׁוּ (בית יוסף (סי׳ רמה ד״ה כתוב)). וְיִשְׂרָאֵל הַמְמַנֶּה עַל מַטְבֵּעַ שֶׁל מֶלֶךְ, (י) (לו) דִּינוֹ כְּדִין הַמְמַנֶּה עַל הַמֶּכֶס, וְאַף עַל פִּי שֶׁמַּשְׁמִיעִים קוֹל בְּשַׁבָּת בְּהַכָּאַת הַמַּטְבֵּעַ (הגהות מיימוני פרק ו׳ (משם מ)) וַעֲיַין לְקַמָּן סִימָן רנ״ב (ס״ט). וְיִזָּהֵר (לז) שֶׁלֹּא יֵשֵׁב הַיִּשְׂרָאֵל אֵצֶל הָאֵינוֹ יְהוּדִי בְּשַׁבָּת כְּשֶׁעוֹסֵק (יא) [יא] *בְּמְלַאכְתּוֹ בַּמַּטְבֵּעַ אוֹ בְּקַבָּלַת הַמֶּכֶס (מרדכי פרק קמא דשבת (סי׳ רמז)):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

אֱמֶת (סי׳ לא-לב) הָאֲרִיךְ בָּזֶה וְכָתַב אֵיזֶה תִּקּוּן יַעֲשֶׂה שֶׁיִּהְיֶה מֻתָּר עַל פִּי הַדִּין עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשוּ״ת [illegible] סִימָן ס״ו שֶׁכָּתַב לְהַתִּיר הַמָּאס בָּאנְ״ס, דְּהֵינוּ מָקוֹם שֶׁעוֹשִׂין הַבּוּרִית, כֵּיוָן שֶׁיְּרִידַת הַמִּנְהָג לַעֲשׂוֹת בְּקִבָּלָת. וְכֵן הוּא בְּעֵינֵן הַבְּנֵיָן וַאֲרִיגַת בְּגָדִים אִם מִנְהַג הַמְּדִינָה שֶׁלֹּא לִשְׁכֹּר יוֹם וְיוֹם רַק בְּקִבָּלַת שָׂרִי. וְעַיֵּן שָׁם לְעִנְיַן עֲשׂוֹן הַבַּנֶּרֶת שֶׁיֹּאמַר לְמִי אַתְמוֹל לֹא עֲשִׂיתָ בְּעֵנֵי הַבַּנֶּרֶת וְלֹא הָיִיתָ מַסְכִּיר שְׁכָרְךָ, וְעַיֵּן שָׁם בְּסִימָן רמ״ה לְהַתִּיר אֲמִירָה לְאֵינוֹ יְהוּדִי לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה שֶׁעוֹשִׂין לְחֻזִּיר הַצָּרִיךְ שְׁבָרְחוּ מֵהַבַּנֶּרֶת לִמְקוֹמָן עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת (ח״א סי׳ רצה) בְּדִין אֵינוֹ יְהוּדִי בּוֹנֶה בְּבֵיתוֹ וְהוּא בְּחִנָּקוֹת יִשְׂרָאֵל עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב בְּשוּ״ת נוֹדַע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָא תִּנְיָנָא סִימָן ל״ח, יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לוֹ פָּאבְרִי״ק שֶׁל קָארְטִין וְכָל הַכֵּלִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְגַם הַבַּיִת שֶׁלּוֹ אַךְ שְׁעוֹמֵד בְּרְחוֹב אֵינוֹ יְהוּדִי וְהַפּוֹעֲלִים הֵם בְּקִבָּלָנוּת, וְהָעֲלָה לְהַתִּיר כֵּיוָן שֶׁמִּפְרָסָם לְכָל שֶׁהַפָּאבְּרִיק דַּרְכּוֹ לִהְיוֹת בְּקִבָּלַת וְעוֹמֵד בֵּין אֵינָם יְהוּדִים וְהַבִּטּוּל הָפְסֵד רַב שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְשַׁלֵּם לְפוֹעֲלִים בְּחִנָּם, אַף יְהֹנָה הַיְהוּדִי שֶׁלֹּא יָבֹא לַבַּיִת הַהוּא בְּשַׁבָּת עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּרָכוֹת ב״ז חֵלֶק (ב׳) (א׳) סִימָן י״ג מִי שֶׁלָּקַח מֵכֶס הַדָּאמְרֵי״ט וְצָרִיךְ לְקָנוֹת שְׁעָרִים לְעַשּׂוֹת סוֹקֵר וְאִם לֹא יַעֲשׂוּ מְלָאכָה בְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹם טוֹב יַקְפִּיד הַכֹּל, עַיֵּן שָׁם אֲפָנֵי הַהֶתֵּר. וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת לַחְמֵי תּוֹדָה סִימָן ג׳ וְסִימָן ד׳. וְעַיֵּן בִּבְנֵי דָוִד הִלְכוֹת שַׁבָּת (סי״ו הט״ו) בְּאֶחָד שַׁיָּשׁ לוֹ חֲנוּת שְׁמִתְעַסֵּק בִּמְלָאכָת הַסַּפָּרוּת, וְדָרַךְ לְקַח לוֹ מִסַּיָּע, וְלוֹקֵחַ בַּעַל הַחֲנוּת הַחֲצִי מִמָּה שֶׁמִּשְׁתַּכֵּר זֶה, מֻתָּר, דְּהֵוֵי כַּאֲרִיסוּת, וַאֲפִלּוּ אִם אַחַר כָּךְ הוֹתְנוּ שָׁזֶּה יִתֵּן כָּל כָּךְ שָׂכָר לְבַעַל הַחֲנוּת וְהַמּוֹתָר הַכֹּל לַעֲצְמוֹ מֻתָּר, אַף עַל פִּי שֶׁהַחֲנוּת עַד הַיּוֹם בְּחֶזְקַת יִשְׂרָאֵל הוּא וְהוּא מִתְעַסֵּק בָּהּ בְּחֵל, מִכָּל מָקוֹם לֵיכָא חֲשָׁדָא כֵּיוָן שֶׁדָּרַךְ לִתֵּן הַחֵצִי, וּבְנוֹתֵן הַחֵצִי גּוּפָא שָׂרִי, וְאִם כֵּן פְּשִׁיטָא דַּמִּים זֶה שָׂרִי עַיֵּן שָׁם: **(יא) [יא] *בְּמְלַאכְתּוֹ.** עַיֵּן בַּאֵר הַיטֵב, וְעַיֵּן בְּשוּ״ת בֵּית אֶפְרַיִם סִימָן כ׳ פּוּרְסֵי מִכְמֶרֶת שֶׁל דָּגִים שֶׁהַמְצוּדָה פְּרוּסָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת וּמִתְלַאַת בְּשַׁבָּת, וְאִם תַּעֲמֹד כָּךְ עַד בָּקְרוֹ שֶׁל יוֹם רִאשׁוֹן

בַּאֵר הֵיטֵב

לְהַשְׁכִּיר לוֹ פּוֹעֲלִים בְּקִבָּלַת שֶׁאִם יַעֲשׂוּ לוֹ כָּךְ וְכָךְ מָלַח יִתֵּן לָהֶם כָּךְ וְכָךְ. רַשַׁ״ל סִימָן ק׳. עַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגב״י) מַה שֶּׁמֵּבִיא בְּשֵׁם סֵפֶר (נַחֲלַת) [נַחֲלָה לִזְהוֹשֻׁעַ (סי׳ יג) וּבְסֵפֶר דֶּת נְדָן סִימָן ר׳: (י) **דִּינוֹ כְּדִין.** וּמֵהֵיכָן לִתֵּן כָּסֶף לְאֵינוֹ יְהוּדִי כִּי מְעוֹת, כֵּיוָן שֶׁאֵין כָּאן שְׁמִיעַת קוֹל שֶׁהוּא שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאֵין לָחֹשׁ, כֵּיוָן שֶׁהָאֵינוֹ יְהוּדִי עָבִיד בִּשְׁבִילוֹ. הַגָּהוֹת מֵיְמוֹנִי (פ״ו אות מ), מִגַּן אַבְרָהָם (ס״ק יט): (יא) **בְּמְלַאכְתּוֹ.** לֹא מִבָּעְיָא כְּשֶׁהַמֶּכֶס הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא אֲפִלּוּ הִשְׁכִּירוֹ לְאֵינוֹ יְהוּדִי לְשַׁבָּתוֹת וְאֵין לוֹ עֵסֶק בְּכָךְ, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ לְצָרְפוֹ הוּא עוֹשֶׂה. כְּתַב הַטַּ״ז (סק״ז), הָא דְּאָסוּר לֵישֵׁב שָׁם דְּהֵינוּ כְּדֵי לֵידַע מַה הִיא הַהִתְעַסְּקוּת שֶׁעוֹשֶׂה הָאֵינוֹ יְהוּדִי וּכְדֵי לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ חֶשְׁבּוֹן עַל זֶה לְמָחָר, אֲבָל אִם אֵינוֹ יוֹשֵׁב שָׁם אֶלָּא כְּדֵי לִשְׁמֹר אֶת הָאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁלֹּא יִגְנֹב מָתָר, וּבָזֶה נִיחָא מַה שֶּׁנָּהֲגוּ מַחֲזִיקֵי רַחֲיַם מֵהַשַּׂר לְהוֹשִׁיב

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

תִּגְבֶּה כָּךְ וְכָךְ אֶתֵּן לָךְ סָךְ כָּךְ וְכָךְ, אִם כֵּן לֹא הָוֵי שָׂכִיר יוֹם, וְגַם לַיְלָה כָּאן שָׂכַר שַׁבָּת כֻּלָּל, שֶׁכְּבָר שָׂכַר מֵהַשַּׂר הַמֶּכֶס שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה עִם הַשַּׁבָּתוֹת בְּכֻלָּל [פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק יח)]: **(לד) וְהָאֵינוֹ יְהוּדִי יַקִּישׁ וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּבָזֶה גַּם כֵּן מְדִינָא שָׁרִי, דְּאֵינוֹ יְהוּדִי כִּי עָבִיד אַדַּעְתָּא דְּנַפְשֵׁיהּ עָבִיד, וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יח) דְּגַם מִשּׁוּם שָׂכַר שַׁבָּת לֵית בָּזֶה אַף שֶׁהוּא מַשְׁכִּירוֹ לְשַׁבָּת לְחוּד, מִשּׁוּם דַּהֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ קָנָה מִמֶּנּוּ הַמֶּכֶס [וַהֲוָה לֵיהּ כְּאִלּוּ יוֹדֵעַ שֶׁיִּבְיאוּ לוֹ אֵינָם יְהוּדִים סְחוֹרָה בְּשַׁבָּת וּמִכָּרָהּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁהוּא יִקַּבְּלֶהָ מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת, דִּפְשִׁיטָא דְּשָׁרֵי], וְכֵן גַּבֵּי מַטְבֵּעַ מוֹכֵר לוֹ הוּרְמָנָא בְּעָלְמָא מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ מֵהַמֶּלֶךְ וְכָל הָרֵוַח יַקִּישׁ הָאֵינוֹ יְהוּדִי, וְאֵין בָּזֶה רַק מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן שֶׁיֹּאמְרוּ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְצָרְפוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּשְׂרָאֵל שָׂכְרוֹ לִכְתֹּב בְּשַׁבָּת וּלְקַבֵּל הַמֶּכֶס, וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב הָרַמְ״א וְלֹא חָיְשִׁינַן וְכוּ׳ דְּבִמְקוֹם פְּסֵידָא וְכוּ׳ וְלֹא הִזְכִּיר כְּלָל מִשְׂכַּר שַׁבָּת, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה דבמקום): **(לה) לֹא חָשְׁשׁוּ.** דַּע דְּמִשְׁמַע מִכָּל הַפּוֹסְקִים דְּלֹא הִתִּירוּ אֲפִלּוּ בִּמְקוֹם הָפְסֵד גָּדוֹל אֶלָּא בְּאֹפֶן זֶה שֶׁצִּיֵּר הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ, דְּהֵינוּ אוֹ בְּקִבָּלַת אוֹ שֶׁמַּשְׁכִּיר לוֹ אֶת גּוּף הָרֵוַח, דִּכְלָל זֶה הָעוֹבֵד גִּלּוּלִים אַדַּעְתָּא דְּנַפְשֵׁיהּ קָעָבִיד, אֲבָל בְּשׂוֹכֵר יוֹם מַמָּשׁ אָסוּר בְּכָל גַּוְנֵי. וּמִזֶּה תֵּדַע שֶׁאוֹתָן הָאֲנָשִׁים הַמַּחֲזִיקִים בֵּית מַשְׁקֶה שֶׁלּוֹקְחִין מֵעֶרֶב שַׁבָּת אֵיזֶה אֵינוֹ יְהוּדִי בְּבֵיתָן עַל יוֹם הַשַּׁבָּת לַעֲסֹק בְּמְכִירַת הַמַּשְׁקֶה, (לה) שֶׁלֹּא כַּדִּין הֵם עוֹשִׂין, דְּאַף אִם נַחְשֹׁב מְנִיעַת רֶוַח יוֹם הַשַּׁבָּת לְהָפְסֵד גָּדוֹל, מִכָּל מָקוֹם הֲלֹא לֹא הִתִּירוּ בְּשָׂכִיר יוֹם מַמָּשׁ אֶלָּא רַק בְּכָל מְנִיעַת הָרֵוַח כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים לְעִנְיַן תַּנּוּר וּמָרְחָץ, וְעַל כָּל פָּנִים אֵין לְהַתִּיר אֶלָּא בְּאֹפֶן שֶׁצִּיְּרוּ הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ וְהָרַמְ״א, אוֹ (לו) שֶׁיְּקַבְּלֶנָּה לוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת כָּל הַדְּבָרִים שֶׁנּוֹתֵן לוֹ לִמְכֹּר, (לז) וְאַף דְּעַל כָּל פָּנִים עֲדַיִן הָעֵסֶק נִקְרָא עַל שֵׁם יִשְׂרָאֵל, זֶה מֻתָּר מִשּׁוּם פְּסֵידָא. וּלְפִי מָה שֶׁכָּתַבְנוּ לְקַמִּיהּ (סק״ז) בְּשֵׁם הַטַּ״ז (סק״ז) יְהֵיהּ מֻתָּר בָּזֶה לֵישְׁרָאֵל לֵישֵׁב מֵרָחוֹק וְלִשְׁמֹר שֶׁלֹּא יִגְנֹב הָאֵינוֹ יְהוּדִי מֵהֶעֵסֶק, אַךְ שֶׁיִּזָּהֵר שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב בְּהֶעֵסֶק וְשֶׁלֹּא יְדַבֵּר עִמּוֹ כְּלוּם מִעִנְיָנִים הֲהֶם, וְהוּא דָּבָר שֶׁקָּשֶׁה לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְדַבֵּר כְּלוּם כְּשֶׁיּוֹשֵׁב שָׁם, אַךְ הָעוֹלָם נוֹהֲגִין לְהַתִּיר וְהַנַּח לָהֶם מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִין וְאַל יִהְיוּ מְזִידִין [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק יט)], וְהַבּוֹטֵחַ בַּה׳ וְאֵינוֹ מְחַפֵּשׂ צְדָדֵי קֻלּוֹת עַל שַׁבָּת אַשְׁרָיו: **(לו) דִּינוֹ כְּדִין וְכוּ׳.** וְעַל כֵּן מֻתָּר לִתֵּן הַכֶּסֶף לְאֵינוֹ יְהוּדִי מִבְּעוֹד יוֹם בְּקִבָּלַת שֶׁאִם יַעֲשֶׂה לוֹ מִן הַכֶּסֶף כָּךְ וְכָךְ יִתֵּן לוֹ כָּךְ וְכָךְ, אוֹ שֶׁיַּשְׁכִּיר לוֹ הַיִּשְׂרָאֵל הָרֵוַח שֶׁיַּעֲלֶה מִזֶּה בְּשַׁבָּת לְהָאֵינוֹ יְהוּדִי וְכַנַּ״ל (נמ) מִשּׁוּם פְּסֵידָא: **(לז) שֶׁלֹּא יֵשֵׁב הַיִּשְׂרָאֵל.** שֶׁהִשְׁכִּיר לוֹ אוֹ שֶׁלּוּחוֹ, וְכָתַב הַטַּ״ז (סק״ז) דְּמַה שֶּׁאָסוּר לֵישֵׁב שָׁם הַיְנוּ כְּדֵי לֵידַע מַה הִיא הַהִתְעַסְּקוּת שֶׁעוֹשֶׂה הָאֵינוֹ יְהוּדִי וּכְדֵי לְקַבֵּל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(לה) דְּאֲפִלּוּ לְמַאן דְּשָׁרֵי שְׁבוּת דְּשְׁבוּת בְּמָקוֹם הָפְסֵד לְקַמָּן בְּסִימָן (ש״ה) [ש״ז] (סעיפים ה, יט), הַיְנוּ כְּשֶׁאֵין לוֹ עֲצָה אַחֶרֶת, אֲבָל בָּזֶה הֲלֹא יָכוֹל לְתַקֵּן הַדָּבָר מֵעֶרֶב שַׁבָּת וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ, אוֹ שֶׁיִּקְנֶה לוֹ מִבְּעוֹד יוֹם: **(לו) הַיְנוּ בְּמִשִׁיכָה וּבְכֶסֶף.** וְעַל פִּי הַדְּחָק בְּכֶסֶף בִּלְחוּד שֶׁיִּתֵּן לוֹ מִקְצָת מָעוֹת עַל זֶה: **(לז)** כֵּן מַשְׁמַע מִמִּגַּן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י״ח בְּמַה שֶׁכָּתַב לְעִנְיַן מָכָס הֵיכָא שֶׁמַּשְׁכִּיר לוֹ עַיֵּן שָׁם: **(לח) וְהֵינוּ אֲפִלּוּ אִם הוּא מִלְּתָא דְּשָׂרֵיחָא וְיֵדְעִי שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁכָרוֹ מְהַמֵּלֵךְ. וְשֶׁלֹּא בְּמָקוֹם פְּסֵידָא בְּגוֹן בְּאִישׁ אַחַר שֶׁנּוֹתֵן בֶּסֶף לְאֵינוֹ יְהוּדִי עַל זֶה, אֵינוֹ מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּקִבָּלָנוּת אֶלָּא אִם כֵּן עוֹשֶׂה הָאֵינוֹ יְהוּדִי בְּבֵיתוֹ בְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה שָׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

רמה ישראל ואינו יהודי שתפין, איך יתנהגו בשבת. ובו ו' סעיפים:

א אישראל ואינו יהודי *שיש להם (א) שדה או תנור או מרחץ או ברחים של מים (א) בשתפות, או שהם שתפין בחנות בסחורה, (ב) אם התנו מתחלה בשעה שבאו להשתתף (ג) שיהיה שכר השבת לאינו יהודי לבדו (ד) *אם מעט (ה) ואם הרבה, ושכר יום אחד כנגד יום השבת לישראל לבדו,

א עבודה זרה כ"ב (ע"א) ושם בתוספות (ד"ה לא). ב הרא"ש שם (פ"א סי' כד).

באר היטב

שם ישראל אפלו בשבת, רק יזהרו שלא ידברו כלום בהעסק, עד כאן לשונו. והה"ד אהרן (הגב"י) חולק עליו דבכל גוני אסור לישב שם עין שם. אין לישראל לקבל דבר מאכל במכס אפלו לא הובא מחוץ לתחום ואין בו חשש צידה ומחבר. מגן אברהם (סק"כ) עין שם. ועין בתשובת מהר"א ששון (ספר תורת אמת) סימן (קנ"ז) [קנ"ו] ובספר דת ודין סימן ו' ובספר משנה למלך בפרק ו' מהלכות שבת (ה"ט) ובתשובת פנים מאירות (ח"א) סימן ל"ח:

א (א) **בשתפות.** דע ההתר גמור הוא באם הישראל שיש לו שדה בשתפות עם האינו יהודי, שיתנו מתחלה קדם שלוקחין השתפות טל אתה בשבת ואני בחל אם רב או מעט, ובשעת חלוקה יטל האינו יהודי שכר שבת וישראל יטל יום אחד כנגדו הן רב או מעט. אבל אם לא התנו מתחלה ובשעת חלוקה אמר טל אתה בשבת ואני בחל זהו ודאי אסור. ואם לא התנו מתחלה ובשעת חלוקה לקח האינו יהודי בשבת בלא אמירת ישראל, זה נקרא לא התנו וחלקו סתם, ובעיא הוא בגמרא (ע"ז כב.) ולא אפשטא ופסק הרא"ש (פ"א סי' כה) לקלא והרמב"ם (שבת פ"ו הל' יז-יח) לחמרא, דפרש בגמרא דאמר ואם באו לחשבון אסור זה קאי אלא התנו וחלקו סתם. אבל אם התנו ובשעת חלוקה חולקין בשוה כמו שנתבאר בסעיף ב' זה ודאי מתר אף להרמב"ם, דאם לא כן לפרש הרמב"ם ואם באו לחשבון אסור אפלו אהתנו רק דחלקו בשוה, אלא ודאי דמתר. לפי זה אם אומר בשעת חלוקה שקילנא בשבת חמשים זוזי ואת בחד בשבת מאה זוזי, מלא לי, דכתב בית יוסף (ד"ה וכתב עוד) בשם הגאונים דאסור, הרמב"ם לא סבירא ליה הכי אלא בכל צד יש התר אחר שהתנו, ורש"י (שם ד"ה ואם באו) גם כן כהרמב"ם סבירא ליה. ט"ז (סק"ב). ומגן אברהם בסעיף קטן ב'

שערי תשובה

יגנבו הרבה, וגם יש פסידא אם לא יריקו שאם יריקו יפלו שמה אחרים, יש להתיר, אך שלא לומר בפרוש להעוסקים במלאכה ביום השבת ולצוות להם שיריקו המצודה, רק לומר מדוע לא עשית כן בשבת שעברה, או כל המריק לא יפסיד שכרו, כיון שיש כאן פסידא שקשה להפקיד שומרים כל היום וכל הלילה לפי שהוא רחוק משפת הנהר והזיקו מצוי, וגם מתר שישב ישראל ויראה בשעת הורקת המצודה שלא יגנב וכמו שכתב במשבצות (סק"ז) שנהגו כהט"ז, אך להרחיק מן הכעור וכדומה טוב שיעמד מרחוק ויראה את מעשיו עין שם. ואם הישראל שיש להם מצודות דגים ושוכרים אינם יהודים ולפעמים צדים בשבת עין בשו"ת תשב"ץ חלק ב' סימן (כ"ד) [נ"ד] ובשו"ת הרשב"ש סוף סימן תקע"ז. ועין בגנת ורדים כלל ג' סימן כ"א בגבינות לחות שמביאים במצרים ביום ראשון על השוק למכר, והוא ידוע ומפרסם שמלאכת שבת הוא על ידי שכירות, ואף שעושה בקבלת אסור משום חשדא, אך כיון שהדבר צרך לרבים יעשה ישראל תנאי עם האינו יהודי בעל החלב שלא יקנה ממנו אלא אם כן יעשנה גבינות, ואם כן יד ישראל לא אגידא במלאכה, וכיון שהוא דרך מקח וממכר אין אנו אחראין לטועים שיסברו שהוא דרך שכירות עין שם:

משנה ברורה

הימנו חשבון על זה למחר, אדזה אסור משום 'מצוא חפצך' כדלקמן סימן ש"ו סעיף א', אבל אם אינו יושב שם אלא כדי לשמר את האינו יהודי שלא יגנב מן המכס מתר. ומזה ניחא מה שנהגו מחזיקי רחים מהשר להושיב שם ישראל אפלו בשבת, רק יזהרו שלא ידבר כלום בהעסק, עד כאן לשונו, וכן כתבו (לט) שארי אחרונים:

ישראל ואינו יהודי וכו'. דע ההתר גמור הוא באם הישראל יש לו איזה עסק או מלאכה בשתפות עם האינו יהודי, שיתנו מתחלה קדם שלוקחין בשתפות עבד אתה בשבת ותקח כפי מלאכתך הן רב או מעט, ואני אעבד כנגדך יום אחד בחל ואטל כפי מלאכתי, ובשעת חלקה יטל האינו יהודי שכר עבור השבת והישראל יטל יום אחד כנגדו הן רב או מעט, אבל אם לא התנו מתחלה ובשעת חלקה אומר לאינו יהודי טל אתה כנגד עמלך בשבת ואני בחל, זהו ודאי אסור, ואם לא התנו מתחלה ובשעת חלקה חלקו סתם בשוה זהו בעיא בגמרא (ע"ז כב.) ולא איפשיטא, ופסק הרמב"ם (שבת פ"ו הל' יז-יח) לחומרא והרא"ש (ע"ז פ"א סי' כה) לקולא, והמחבר סתם כהרמב"ם, והרמ"א פסק בהגה"ה כהרא"ש במקום הפסד גדול. ואם התנו קדם שבאו להשתתף כנ"ל, ובשעת חלקה נתרצו לחלק בשוה, זהו מתר אף להרמב"ם וכמו שכתוב בסעיף ב'. זהו עקרי הדינים שבסעיפים הראשונים, ויתר הפרטים וגם טעמיהן יבארו לקמיה: **א** (א) **שדה או תנור וכו'.** טעם הדברים אלו דבעינן התנו, דאי לאו הכי כיון דמתחלה בשעת עשיית השתפות היה מטל המלאכה על שניהם יחדו, ולהכי אם אחר כך יאמר להאינו יהודי עשה אתה לבדך בשבת וטל לך כל הרוח של שבת ואני אעשה לבדי יום אחד בחל כנגדו ואטל אותו לעצמי הרוח של אותו יום, הוי ליה כאלו מעמיד את האינו יהודי לפועל בידים, כאלו אומר לו עשה אתה עבורי בשבת ואני אעשה נגד זה עבורך בחל והוי שלוחו ממש [תוספות (שם ד"ה לא)]. ולפי זה אם שתפו האינו יהודי בעצמו אינו עושה כלום, רק שאינם יהודים אחרים הבאים לאפות מסיקין בו בתנור של השתפות ונותנים סך מה בשכרם, יכול הישראל לקבל משתפו שכרו המגיע לו לפי חלקו אפלו אם לא התנו, ובלבד שלא יקח ממנו משכר שבת לבדו אלא יקח ממנו סתם בהבלעת שאר ימים כדי שלא יהיה שכר שבת, ולא חיישינן משום מראית העין שיאמרו לצרך ישראל הוא עושה, כיון שידוע שיש לאינו יהודי חלק בו [מגן אברהם (סק"א) ושארי אחרונים]: (ב) **אם התנו מתחלה.** הטעם דכיון שהתנו בתחלה (א) לא הטל על הישראל כלל מעיקרא לעשות בשבת, ואין האינו יהודי שלוחו: (ג) **שיהיה שכר השבת וכו'.** וגבי שדה (ג) צריך שיאמר לו תעמל לזרע ולחרש בשבת ותטל בשעת קצירה כנגד עמלך בשבת, ואני או שלוחי אעמל בחל ואטל גם כן כנגד יום שלי: (ד) **אם מעט וכו'.** דכיון דאינם מחשבין זה כנגד זה לטל בשוה אם כן אינם שתפים כלל ביום שבת וביום אחד, רק בשאר הימים, (ג) ולאפוקי אם מתנה עמו בשעת התנאי שלבסוף יבאו לחשבון שיהיה השכר לשניהם בשוה דאסור, דעל כרחך הוא עמו כשתף גם ביום השבת: (ה) **ואם הרבה.** ואם אחר כך בשעת חלקה באו לחשבון לומר כמה נטלת אתה מרבה ואני מועט, נחלק המותר שיהיה לשניהן בשוה, דעת המגן אברהם (סק"ב)

באור הלכה

א * שיש להם שדה או תנור וכו' בשתפות. היינו שהוא של שניהם בעצם או שקבלוהו מאחד להתעסק בו בשתפות [גמרא בעבודה זרה כ"ב (ע"א) וכן איתא בסעיף ג']:

*** אם מעט ואם הרבה. נראה דהוא הדין אפלו לא פרשו כן בפרוש דמסתמא כן הוא, ולא בא רק לאפוקי אם מתנה עמו שלבסוף יבאו לחשבון משני הימים דאסור וכמו שכתבתי במשנה ברורה** (סק"ד), וכן משמע מלשון הגמרא בעבודה זרה כ"ב (ע"א) ישראל ואינו יהודי שקבלו שדה בשתפות לא יאמר ישראל לאינו יהודי טל חלקך בשבת ואני בחל, ואם התנו מתחלה מתר, ולא הזכיר כלל בבריתא שיאמר הן רב או מעט, וכן משמע מלשון השלחן ערוך

שער הציון

על זה, כן מוכח מאחרונים: (לט) בהגר"ז (סעיפים יז-יח) וחיי אדם (כלל ג סכ"ו) ושלחן שלמה (ס"ג), ואפשר דגם המגן אברהם בסעיף קטן כ' שכתב הטעם שלא יאמרו לצרכו הוא עושה גם כן מודה היכא דיש לחש לפסידא, וכן כתב בספר תוספת שבת (ס"ק יט) עין שם:

א (א) רש"י (ע"ז כב. ד"ה מותר): (ב) בית יוסף (ד"ה ישראל) ומגן אברהם (סק"ב): (ג) רמב"ם (מאכלות אסורות פ"ו הי"ד) ויורה דעה רצ"ד סעיף י"ג וכפי מה שבאר הש"ך שם (ס"ק כז) את דברי הרמב"ם עין שם, וגם הט"ז שם (סק"כ) סובר כן לדינא וכן משמע פה בבאור הגר"א בדבור המתחיל אם מעט:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (סי"ז) אסר אפילו באינו מקבל ממנו חשבונות משום מראית העין. ואם שכר את האינו יהודי בקבלנות ויש חשש להפסד מרובה מותר.

ב] עיין בשו"ע הרב (סי"ז) שהתיר רק במקום שיש חשש שיגנוב הרבה, שבהפסד מרובה אין חוששין למראית העין.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah